

חיוי הבלכי היה יהודי שמוצא משפחתו מהעיר באלך (כיום באפגניסטן). הוא חי במאה התשיעית ופרסומו בא לו עקב מאתיים שאלות ('מסאיל') מחורזות בעברית וטענות כנגד הכתוב במקרא. בספרו טען חיוי לסתירות פנימיות בכתבי הקודש, הסביר את הניסים המתוארים בהם בהסבר טבעי, ושילל מספר תפיסות תיאוסופיות תנ"כיות. הוא סבר כי לאלוהים אין בחירה במעשיו, וכי הטבע הוא דטרמיניסטי ללא אפשרות של חריגה. כן תמה על האלוהים הרוחני בהגדרתו, הדורש מבני האדם הקרבת קרבנות גשמיים. האב"ד בעל הקבלה כתב: "חיוי בדה מלכו תורה, והעיד רב סעדיה שהוא ראה מלמדי תינוקות מלמדים אותה בספרים ובלוחות עד שבא רב סעדיה ונצחם". ראש ללוחמים נגדו היה רס"ג, ש-60 שנה לאחר מותו של חיווי יצא נגדו בספרו 'אמונות ודעות' וענה על רבות משאלותיו הנוקבות של חיווי. כשאלוהים שואל את אדם 'אייכה?' – האם האל הגדול אינו יודע היכן מסתתר אדם? ועוד כיוצא באלה שאלות. 200 שאלותיו של חיווי נכתבו עברית מחורזת ופליישר ביקש להקדים לפי כך את שירת החול ולייחס אותה לבאלך באפגניסטן. במאמר שלי ב'תרביץ' סתרתי את דברי מו"ר פרופ' עזרא פליישר ז"ל לגבי מקום מושבו של חיווי. בספרי רב-ההיקף 'מנדחי ישראל באפגאניסטאן לאנוסי משהד באיראן' (מוסד ביאליק תשנ"ב) שבתי ופרסמתי את תוכן מאמרי.